

Gorlickie dialogi — wywiady o Jakubie Pellerze

Wywiady dotyczące Jakuba Peller — Żyda znanego starszym mieszkańcom powiatu gorlickiego jako człowieka „doskonale składającego połamane kończyny”.

Krótkie wywiady dotyczące Żyda Jakuba Peller — znanego starszym mieszkańcom powiatu gorlickiego jako człowieka „doskonale składającego połamane kończyny” mimo braku dyplomu lekarskiego. Do przypomnienia postaci Jakuba Peller zachęcił mnie prof. Andrzej Jaczewski, którego opowieść o „składaczu kości” zaowocowała poszukiwaniem kolejnych osób pamiętających go.

O Jakubie Pellerze opowiedzieli:

- **Andrzej Jaczewski**
- **Roman Trojanowicz**
- **Maria Janik**
- **Zbigniew Majcher** ([w swoim wywiadzie w 35 minucie](#))

Wspomnienia prof. Andrzeja Jaczewskiego o Jakubie Pellerze — Żydzie, który składał kości.

Andrzej Jaczewski

Pediatra, seksuolog, pedagog, prof. dr hab. medycyny i pedagogiki. Urodził się 20 września 1929 roku w Piastowie. Podczas okupacji był członkiem Szarych Szeregów, natomiast od 1939 roku członkiem ZHP. Pracował jako ordynator Oddziału Dziecięcego Szpitala w Gorlicach, w Instytucie Matki i Dziecka w Warszawie, w Akademii Medycznej w Warszawie, w Uniwersytecie Warszawskim oraz Uniwersytecie w Koln. Współtworzył pierwszą w Warszawie przychodnię dla narkomanów. Przez 27 lat prowadził w telewizji programy oświatowe nauki o człowieku. Był inicjatorem podpisania umowy w celu stworzenia zamiejscowej sali wykładowej Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie. Jest autorem bloga www.tokfm.pl/blogi/cicer-cum-caule, pisze felietony na www.gazeta.pl. Jest także autorem wielu książek popularno-naukowych dla młodzieży (niektóre z nich są dostępne w naszej bibliotece).

Wywiad z panem prof. Andrzejem Jaczewskim przeprowadzony przez Urszulę Karasińską (pracownika MBP w Gorlicach) w Ropkach.

Spis treści:

00:00:15 — „Peller pamiętam bardzo dobrze” — opis mężczyzny

00:00:45 — „Peller znany jako znachor składający kończyny robił konkurencję chirurgom”

00:01:30 — wspomnienie głośnego w Gorlicach zdarzenia — skręcenie nogi przez panią Michalską i przypadkowa pomoc Jakuba Peller

00:02:17 — złożenie przez gorlicki szpital pisma do sądu — wniosku o zakaz wykonywania przez Jakuba Peller praktyki lekarskiej; Andrzej Jaczewski — biegły sądowy, Potocki — sędzia

00:03:13 — „mój dziadek stawiał kości, mój ojciec stawiał kości, ja się od nich nauczyłem” — wspomnienie słów wypowiedzianych przez Jakuba Peller

00:03:37 — przekonanie Jakuba Peller o tym, że gdyby miał dostęp do rentgena, to nie zdarzałyby mu się błędy w stawianiu kości

00:04:05 — pytanie jednego z sekretarzy partii KM PZPR skierowane do szpitala o możliwość udostępnienia Pellerowi rentgena

Wywiad z panem Romanem Trojanowiczem o Żydzie Jakubie Pellerze, który nie będąc lekarzem, potrafił doskonale składać połamane kości.

Roman Trojanowicz

Urodzony 3 sierpnia 1948 roku w Ropicy Polskiej. Uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego w Bobowej, ukończył germanistykę na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1974–2007 Starszy Cechu Rzemiosł i Przedsiębiorczości. Do 2007 roku razem z matką prowadził Zakład Szklarski założony przez ojca. W okresie 1994–1998 radny Rady Miasta Gorlice i delegat do Sejmiku Nowosądeckiego. Od 1998 do 2002 roku radny i wiceprzewodniczący Rady Powiatu Gorlickiego. Obecnie dyrektor Branżowej Szkoły I Stopnia Cechu Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Gorlicach. Od 2017 roku prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Gorlickiej.

Wywiad z panem Romanem Trojanowiczem przeprowadzony przez Urszulę Karasińską (pracownika MBP w Gorlicach) w Bibliotece Naukowo-Technicznej w Gorlicach.

Spis treści:

- [00:00:31](#) — znajomość rodziców Romana Trojanowicza z Jakubem Pellerem; podanie jego adresu zamieszkania w latach 50. XX wieku
- [00:01:10](#) — Jakub Peller — opis wyglądu
- [00:01:45](#) — pomoc Jakuba Peller w znalezieniu lokalu na zakład rodzicom Romana Trojanowicza
- [00:02:43](#) — pomoc Jakuba Peller dr. Krasowskiemu przy skomplikowanych złamaniach (na prośbę tego drugiego)
- [00:03:20](#) — „on (Peller — przyp. red.) nigdy nie mówił, że jest lekarzem”
- [00:03:55](#) — wyjazd Jakuba Peller z Polski do Kanady; odwiedziny u Peller ojca Romana Trojanowicza
- [00:04:28](#) — „mój tatuś opowiadał mi, że Peller ma potężną klinikę ortopedyczno-chirurgiczną”
- [00:05:03](#) — „tę opowieść tatuś potwierdzał zdjęciami z Ameryki”
- [00:05:42](#) — wspomnienie Jakuba Peller zapamiętanego z lat dzieciństwa
- [00:06:10](#) — „jestem przekonany, że gdybym się połamał, rodzice skorzystaliby z pomocy Jakuba Peller”

Pani Maria Janik opowiada o Żydzie Jakubie Pellerze i jego uczniu, a swoim ojcu, Władysławie Wałędze.

Maria Janik

Urodzona 23 marca 1951 roku w Łużnej. Córka Władysława Wałęgi. Pracowała w Urzędzie Gminy w Łużnej. Obecnie przebywa na emeryturze.

Wywiad z panią Marią Janik — córką Władysława Wałęgi — przeprowadzony przez Urszulę Karasińską (pracownika MBP w Gorlicach) w Łużnej.

Spis treści:

- [00:00:25](#) — Janik Maria — łuznianka z urodzenia i wyboru
- [00:02:30](#) — częste ukrywanie się Jakuba Peller w domu Wałęgów; nauka składania kości
- [00:03:45](#) — pomoc Marii Janik (jako dziecka) przy składaniu kości przez ojca Władysława Wałęgę
- [00:04:30](#) — „zdarzało się, że pacjenci zaopatrzeni w gips w szpitalu przyjeżdżali do ojca, by ten poskładał połamane kości od nowa”
- [00:05:10](#) — „nikt nie narzekał na fachowość Władysława Wałęgi”
- [00:05:45](#) — samodzielne poskładanie sobie kości paliczkowych (złamanych w wypadku) celem uniknięcia operacji w Rzeszowie
- [00:07:10](#) — „ojciec nigdy nie miał żadnych nieprzyjemności w związku ze składaniem kończyn”
- [00:07:40](#) — pukanie do drzwi domu z prośbą o pomoc przy złamaniach jeszcze dziesięć lat po śmierci Władysława Wałęgi
- [00:08:10](#) — „ojciec zawsze mówił, że dzięki Pellerowi ma fach w rękę”

Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”

Udostępniono na licencji Creative Commons — uznanie autorstwa